Fullmäktige 16.11.2026 § 158

§ 158

Motion om inrättande av Tvijälps naturskyddsområde

Beredning och upplysningar:
Lundgren Laura

fornamn.efternamn@esbo.fi
Telefon 09 816 21

Förslag

Föredragande
Stadsstyrelsen

Fullmäktige antecknar redogörelsen för kännedom som svar på Risto Nevanlinnas, Tiina Elos och 21 andra ledamöters motion 23.3.2026 om inrättande av Tvijälps naturskyddsområde och konstaterar att motionen är slutbehandlad.

Behandling

Nevanlinna lämnade understödd av Tiina Elo följande förslag till hemställan: 9.1

Fullmäktige hemställer att Tvijälps naturvärden samt naturutredningens slutsatser och rekommendationer beaktas i den fortsatta planeringen samt att naturtillståndet på ön värnas.

Nevanlinna lämnade understödd av Tiina Elo följande förslag till hemställan: 9.2

Fullmäktige hemställer att livsmiljöerna i naturligt tillstånd och de lugna strandvattnen på Tvijälp skyddas från trycket från friluftslivet för att trygga häckningen för fåglarna i skärgården.

Nevanlinna lämnade understödd av Tiina Elo med flera följande förslag till hemställan: 9.4

Fullmäktige hemställer att man undersöker möjligheten att utarbeta en vårdplan för vårdbiotoper på Tvijälp och att man inom ramen för budgeten utrotar invasiva arter på ön.

Efter avslutad diskussion sammanfattade ordföranden de förslag som hade lämnats under diskussionen och konstaterade att stadsstyrelsens förslag hade godkänts enhälligt.

Därefter behandlades förslagen till hemställningar.

Ordföranden frågade om Nevanlinnas förslag till hemställan 9.1 kan godkännas enhälligt. Eftersom förslaget rönte motstånd, konstaterade ordföranden att mötet måste rösta.

Ordföranden föreslog att de som understöder Nevanlinnas förslag 9.1 röstar ”ja” och de som motsätter sig förslaget röstar ”nej”. Fullmäktige godkände ordförandens förslag.

Vid omröstningen godkände fullmäktige Nevanlinnas förslag 9.1 med rösterna 38 mot 33 och 3 blanka. Röstningslistan bifogas till protokollet.

Ordföranden frågade om Nevanlinnas förslag till hemställan 9.2 kan godkännas enhälligt. Eftersom förslaget rönte motstånd, konstaterade ordföranden att mötet måste rösta.

Ordföranden föreslog att de som understöder Nevanlinnas förslag 9.2 röstar ”ja” och de som motsätter sig förslaget röstar ”nej”. Fullmäktige godkände ordförandens förslag.

Vid omröstningen godkände fullmäktige Nevanlinnas förslag 9.2 med rösterna 38 mot 33 och 4 blanka. Röstningslistan bifogas till protokollet.

Ordföranden frågade om Nevanlinnas förslag till hemställan 9.4 kan godkännas enhälligt. Eftersom förslaget rönte motstånd, konstaterade ordföranden att mötet måste rösta.

Ordföranden föreslog att de som understöder Nevanlinnas förslag 9.4 röstar ”ja” och de som motsätter sig förslaget röstar ”nej”. Fullmäktige godkände ordförandens förslag.

Vid omröstningen godkände fullmäktige Nevanlinnas förslag 9.4 med rösterna 42 mot 31 och 1 blanka. Röstningslistan bifogas till protokollet.

Beslut

Fullmäktige:

Stadsstyrelsens förslag godkändes enhälligt.

Dessutom godkändes följande hemställningar 9.1, 9.2 och 9.4.

9.1

Fullmäktige hemställer att Tvijälps naturvärden samt naturutredningens slutsatser och rekommendationer beaktas i den fortsatta planeringen samt att naturtillståndet på ön värnas.

9.2

Fullmäktige hemställer att livsmiljöerna i naturligt tillstånd och de lugna strandvattnen på Tvijälp skyddas från trycket från friluftslivet för att trygga häckningen för fåglarna i skärgården.

9.4

Fullmäktige hemställer att man undersöker möjligheten att utarbeta en vårdplan för vårdbiotoper på Tvijälp och att man inom ramen för budgeten utrotar invasiva arter på ön.

Redogörelse

Motionen

Risto Nevanlinna, Tiina Elo och 21 andra fullmäktigeledamöter lämnade 23.3.2026 en motion om inrättande av Tvijälps naturskyddsområde. Tvijälp är en ö i Westend som ägs av Esbo stad. Öns areal är cirka 16 hektar. Den är till stor del obebyggd och i naturtillstånd. I motionen vill man att naturskyddsområdet också skulle inkludera ett fågelskär väster om Tvijälp. Vattnen kring Tvijälp och skäret ägs av Esbo stad.

I motionen konstateras att det finns en reservering av Tvijälp för planering som möjliggör byggande, men i förslaget till Esbos generalplan 2060 föreslås inte byggande, bland annat på grund av de betydande naturvärdena.

I motionen lyfts det fram att Tvijälp fyller kriterierna för en regionalt värdefull ö samt flera kriterier för värdefull natur i Nyland (Luonnonympäristöjen arvottamisen kriteeristö Uudellemaalle, LAKU).

Beståndet av häckande fåglar på Tvijälp är betydande i Esbo. På Tvijälp förekommer minst 15 rödlistade arter och arter som nämns i EU:s fågeldirektiv, till exempel de starkt hotade (EN) ejdern och viggen. På skäret väster om Tvijälp finns en koloni med den sårbara (VU) skrattmåsen. Där häckar också fisktärna och silvertärna som ingår i bilaga I till EU:s fågeldirektiv.

Vid beredningen av förslaget till Esbos generalplan 2060 har stad låtit göra en utredning av Tvijälps natur år 2025. Motionen lyfter fram att naturutredningen i slutsatserna rekommenderar att Tvijälp skyddas och bedömer att även begränsat byggande skulle försämra Tvijälps naturvärden, eftersom störningen på organismerna skulle öka och habitaten minska för mycket.

Svar på motionen

Naturskyddsområden som inrättats av Esbo stad

Inom miljövårdens projekt Åtgärder inom naturskydd 2021–2030 utreddes hur naturskyddsområdena i Esbo kan utökas. Som ett resultat av projektet utarbetades ett åtgärdsprogram för naturens mångfald, där det föreslogs att staden inrättar 26 nya privatägda naturskyddsområden på sin mark till år 2030. Tvijälp var inte med på listan.

De objekt som borde skyddas som privata naturskyddsområden valdes för att de har skyddsvärd natur, de ägs av staden och skydd inte skulle strida mot områdenas markanvändning eller friluftsliv. Programmet utarbetades i samarbete med andra av stadens förvaltningar. På grund av motstridiga mål har inte alla värdefulla naturobjekt föreslagits till naturskyddskyddsområden.

I åtgärdsprogrammet för naturens mångfald finns en tidsplan för inrättandet av nya naturskyddsområden. Sedan år 2022 har miljövårdsenheten genomfört i snitt tre naturskyddsområden i Esbo årligen. Processen har varit följande: först har miljövården säkerställt att naturuppgifterna för det aktuella objektet är uppdaterade. Vid behov har en naturkartläggning beställts. Därefter har miljövården utarbetat ett förslag till naturskyddsområde och fridlysningsbestämmelser (regler för naturskyddsområdet) och bett andra förvaltningar om kommentarer. På så sätt har det säkerställts att skydd inte skulle strida mot andra mål som staden har och att alla stadens enheter förbinder sig till inrättande av naturskyddsområdena och upprätthållande av skyddet. Därefter har miljövården skickat en ansökan om inrättande av ett privat naturskyddsområde till tillstånds- och tillsynsverket och/eller Nylands livskraftscentral.

Privata naturskyddsområden i naturvårdslagen

Tillstånds- och tillsynsverket eller livskraftscentralen kan på ansökan eller samtycke av markägaren besluta om inrättande av ett privat naturskyddsområde som uppfyller förutsättningarna i 43 § i naturvårdslagen (47 § i naturvårdslagen).

En allmän förutsättning för att ett naturskyddsområde ska kunna inrättas är att

1) det i området lever eller finns en art, ett organismsamhälle, en naturtyp eller ett ekosystem som hotas av utrotning eller som är eller håller på att bli sällsynt,
2) det i området finns förökning- eller rastplatser för individer av djurarter som avses i 78 § och som kräver strikt skydd,

3) det i området finns en egenartad eller sällsynt naturformation,
4) området har ett särskilt landskapsmässigt värde,
5) detta krävs för att en gynnsam bevarandestatus för en naturtyp eller en art ska kunna bibehållas eller uppnås,
6) området har särskild betydelse för naturtypernas eller arternas möjligheter att anpassa sig till klimatförändringens konsekvenser,
7) området på annat sätt än vad som avses i 1–6 punkten är så representativt, typiskt eller värdefullt att det anses behövligt att skydda området för att bevara naturens mångfald eller skönhet.

Tvijälp uppfyller villkor nummer 1 (häckande fåglar, hotade naturtyper, skyddad naturtyp enligt 64 § i naturskyddslagen: klibbalsskog, gulmåra) och villkor nummer 7 (regionalt värdefull önatur, ett objekt som är värdefullt med tanke på naturens mångfald och skönhet).

Vid ansökan om inrättande av ett naturskyddsområde ska staden som markägare föreslå fridlysningsbestämmelser. I dem bestäms vad som får göras i naturskyddsområdet, hur naturen skyddas och hur området kan vårdas. De uppgörs på grundval av 53 § i naturvårdslagen och fridlysningsbestämmelserna för ett privat naturskyddsområde beslutas av Tillstånds- och tillsynsverket.

Planläggningen av Tvijälp

I generalplanen för södra Esbo, som trädde i kraft år 2010, är hela Tvijälp rekreationsområde (V), till vilket det finns behov av gång- och cykelväg från fastlandet. Ett område som täcker en del av Tvijälp och fortsätter på fastlandets sida är område med värdefullt bylandskap eller annat landskap.

I utkastet till Esbos generalplan 2060, som var offentligt framlagt 3.6–3.9.2024 var Tvijälp ett område med mångsidigt boende samt tät och låg bebyggelse (A). Öns östra strand var hamnområde (LS). Mellan Tvijälp och fastlandet anvisades en förbindelseled, som i praktiken skulle ha varit en bro.

Förslaget till generalplan återremitterades av stadsplaneringsnämnden 22.4.2026 med instruktioner för den fortsatta beredningen.

I förslaget som behandlades på stadsplaneringsnämndens möte 22.4.2026 är Tvijälp rekreationsområde (V), där det finns ett område som är särskilt viktigt för naturens mångfald (luo). De mångsidiga naturvärdena ska bevaras. Stadsplaneringsnämnden hade på sitt möte 22.4.2026 inget att anmärka om beteckningarna för Tvijälp. Målet är att förslaget till generalplan föreläggs för beslutsfattande hösten 2026.

Det är ändamålsenligt att koppla besluten om Tvijälp till beredningen av generalplanen. Inrättande av ett naturskyddsområde kan då granskas i förhållande till generalplanens helhet.

Tvijälp saknar detaljplan.

Byggnaderna på Tvijälp

På Tvijälp finns tre fritidsbostäder som ägs av Esbo stad. De är gamla fiskartorp jämte ekonomibyggnader som använd en del av året. Byggnaderna är gamla och kulturhistoriskt värdefulla och får inte rivas. Staden har ingen egen användning av byggnaderna, utan de hyrs ut av affärsverket Esbo lokaler.

Flera platser för tillfälliga inkvartering i byggnader av lätt konstruktion jämte kringtjänster har hyrts ut till The Nolla Company Oy för perioden 9.11.2022–8.11.2027. För närvarande finns det sju stugor av Nolla desing på ön som hyrs ut för kortvarig inkvartering från sent på våren till hösten.

Friluftsliv på Tvijälp

Tvijälp är en av tolv öar för friluftsliv som administreras av Esbo stads idrottstjänster. Idrottstjänsterna har byggt en liten brygga på Tvijälp. Staden har inte byggt andra tjänster för friluftslivet på ön. Man får inte tälta på Tvijälp. Skärgårdsbåten stannar inte vid Tvijälp. Idrottstjänsterna har för närvarande inga resurser att utveckla Tvijälp för friluftslivet.

I naturskyddsområden leds besökarna till stigar så att rekreationsanvändningen inte skadar den skyddade växtligheten eller stör skyddade djur. I naturskyddsområden är det nästan alltid förbjudet att göra upp eld, tälta, slå läger och bygga, inklusive att bygga nya stigar. Om Tvijälp blir ett naturskyddsområde, bör Esbo stadsteknikcentral bygga en naturstig på ön för att lindra slitaget på den känsliga naturen samt platser där besökare kan vistas utan att störa fågelhäckningen och förstöra ängsvegetationen. Om naturstigen och de övriga tjänsterna byggs efter grundandet av naturskyddsområdet, ska det göras upp en skötsel- och nyttjandeplan där det nya byggandet nämns. Först när den myndighet som utövar tillsyn över naturvården (Tillstånds- och tillsynsverket) har godkänt skötsel- och nyttjandeplanen får naturstigen och andra konstruktioner byggas.

Det är lättast att samordna skyddet av känsliga objekt, såsom skärgårdsnatur, med ett ekologiskt hållbart friluftsliv när området ägs av staden. Då är det flexiblare och snabbare för staden att upprätthålla naturstigar och styra friluftslivet. Naturvården på stadens holmar för friluftsliv och tryggandet av kulturvärdena kräver att staden gör upp en plan för friluftslivet. Motsvarande åtgärder i naturskyddsområdena kräver att markägaren gör upp eller låter göra upp en skötsel- och nyttjandeplan som godkänns av den myndighet som övervakar att naturvårdslagen efterföljs. Endast ett fåtal av stadens egna naturskyddsområden har en skötsel- och nyttjandeplan.

Uthyrningen av byggnader och nollstugor har reglerat antalet besökare och vad de gör på Tvijälp. Tillfälliga besökare har undvikit byggnadernas och stugornas närmaste omgivning. Hyresgästerna idkar social kontroll, vilket kan ha stävjat läger och olaglig lägereld.

Skärgårdsnaturen är särskilt känslig för slitage. Sjöfåglar är mer benägna än markfåglar att överge sina bon på grund av störningar. Miljövårdsenheten anser att den värdefulla naturen på Tvijälp inte tål en betydande ökning av friluftslivet. Ängarna på de gamla torpens gårdstun och havsstrandängarna håller på att växa igen. För att ängarna ska bevars kräver de vård av människor eller får nästan varje år. På stadens friluftsholmar vårdas ängarna enligt en plan för friluftslivet och på naturskyddsområdena enligt en skötsel- och nyttjandeplan. Esbo stad vårdar årligen några ängar, men resurserna för vården är knappa.

Den kortaste sträckan mellan ön Tvijälp och fastlandet är cirka 210 meter. Tvijälp kan lätt och snabbt nås med roddbåt, kanot, ståuppbräda eller till och med simmande. Därför är det svårt för staden att övervaka hur många som kommer till Tvijälp och vilken väg, hur de rör sig där och vad de gör där. Staden har för närvarande inte resurser för uppföljning av efterlevnaden av fridlysningsbestämmelserna.

På fastlandssidan i Westend och Gäddvik är det svårt att inrätta nya friluftsområden, även om invånarantalet ökar. Holmar nära fastlandet kunde bli nya friluftsområden, vilket skulle minska slitaget på fastlandets naturområden.

Planeringsreservering för Tvijälp

Stadsstyrelsens närings - och konkurrenskraftssektion beviljade 3.6.2024 § 59 Aalto Development Oy en planeringsreservering för hela Tvijälp. Aalto Development Oy fick lov att på egen bekostnad granska möjligheter att utveckla Tvijälp. Närings- och konkurrenskraftssektionen förlängde 2.3.2026 § 32 Aalto Development Oy:s planeringsreservering att gälla till 30.11.2027.

Enligt villkoren för planeringsreserveringen har reserveringsområdet i den gällande generalplanen för södra Esbo beteckningen V (rekreationsområde). Bostadsbyggande eller eventuellt bostadsbyggande kan inte tillåtas innan en detaljplaneändring som bygger på en ändring av generalplanen har vunnit laga kraft. Reserveringens innehavare är medveten om att generalplanen är under beredning samt att behandlingstiden och slutresultatet kan inverka på tidsplanen för detaljplanering och genomförande samt på planeringslösningarna.

Enligt villkoren i reserveringen har staden rätt att utan påföljder avbryta reserveringen mitt under reserveringstiden eller att låta bli att förlänga reserveringen samt att bevilja en reservering till en tredje part om utvecklingen av reserveringsområdet inte framskrider på ett för staden tillfredsställande sätt eller om staden annars anser det motiverat.

Miljövårdsenheten har i allmänhet inte främjat inrättande av naturskyddsområden på områden med planeringsreservering. Planeringsreserveringen har ansetts vara ett tecken på att staden överväger annan markanvändning framom naturvård.

Stadens affärsverk Esbo lokaler, som äger byggnaderna på Tvijälp, har förbundit sig till planeringsreserveringen. Esbo lokaler bifaller inte att Tvijälp blir ett naturskyddsområde så länge som planeringsreserveringen är i kraft.

Beslutshistoria

Stadsstyrelsen 5.10.2026 § 328

Förslag

Föredragande

Stadsmiljödirektör Olli Isotalo

Stadsstyrelsen föreslår att fullmäktige antecknar redogörelsen för kännedom som svar på Risto Nevanlinnas, Tiina Elos och 21 andra ledamöters motion 23.3.2026 om inrättande av Tvijälps naturskyddsområde och konstaterar att motionen är slutbehandlad.

Behandling

Nevanlinna föreslog understödd av Seppälä följande tillägg: stadsstyrelsen konstaterar att det finns starka grunder för att skydda Tvijälp, vilka har påvisats i Tvijälps naturutredning.

Nevanlinna föreslog understödd av Partanen att ärendet bordläggs.

Ordföranden konstaterade att eftersom det lämnats in ett understött förslag till återremiss måste diskussionen handla om detta.

Efter avslutad diskussion frågade ordföranden om Nevanlinnas förslag till bordläggning kan godkännas enhälligt. Eftersom ingen motsatte sig förslaget, konstaterade ordföranden att det hade godkänts enhälligt.

Beslut

Stadsstyrelsen:

Ärendet bordlades enhälligt.

Stadsstyrelsen 28.9.2026 § 315

Förslag

Föredragande

Stadsmiljödirektör Olli Isotalo

Stadsstyrelsen föreslår att fullmäktige antecknar redogörelsen för kännedom som svar på Risto Nevanlinnas, Tiina Elos och 21 andra ledamöters motion 23.3.2026 om inrättande av Tvijälps naturskyddsområde och konstaterar att motionen är slutbehandlad.

Behandling

Katainen föreslog understödd av Partanen att ärendet bordläggs.

Ordföranden konstaterade att eftersom det lämnats in ett understött förslag till återremiss måste diskussionen handla om detta.

Efter avslutad diskussion frågade ordföranden om Katainens förslag om bordläggning kan godkännas enhälligt. Eftersom ingen motsatte sig förslaget, konstaterade ordföranden att det hade godkänts enhälligt.

Beslut

Stadsstyrelsen:

Ärendet bordlades enhälligt.

Stadsstyrelsen 26.10.2026 § 344

Förslag

Föredragande

Stadsmiljödirektör Olli Isotalo

Stadsstyrelsen föreslår att fullmäktige antecknar redogörelsen för kännedom som svar på Risto Nevanlinnas, Tiina Elos och 21 andra ledamöters motion 23.3.2026 om inrättande av Tvijälps naturskyddsområde och konstaterar att motionen är slutbehandlad.

Behandling

Nevanlinna föreslog understödd av Partanen följande tillägg:

Stadsstyrelsen konstaterar att det finns starka grunder för att skydda Tvijälp, vilka har påvisats i Tvijälps naturutredning. Efter avslutad diskussion konstaterade ordföranden att det hade lämnats ett understött förslag som avvek från föredragningen, vilket föranledde omröstning.

Ordföranden konstaterade att stadsstyrelsen hade förkastat Nevanlinnas förslag med 6 röster mot 7 och 2 blanka. Röstningslistan bifogas till protokollet.

Beslut

Stadsstyrelsen:

Föredragandens förslag godkändes efter omröstning.

Beslutshistoria

Bilaga

1 Äänestyslistat § 158

Tilläggsmaterial

- Valtuustoaloite Tvijälpin luonnonsuojelualueen perustamisesta

För kännedom